

Ooper valmis 1932. aastal, esmalavastus Leningradi Väikeses Ooperi- ja Balletiteatris oli 1934. a. Peagi tuli ooper lavale veel mitmes meie maa teatris ning võeti ka New Yorgi, Clevelandi, Londoni, Stokholmi, Zürichi, Milaano, Praha, Brno, Zagrebi ja terve rea teiste Euroopa ja Ameerika linnade ooperiteatrite repertuaari.

Praegu on «Katerina Izmailova», üks Šostakovitši loomingu tippe, kogu maailma muusikalavadel mängitavaim nõukogude ooper.

«Leskovi tugev ja tõepärane jutustus (1865) näitab, kuidas vene kaupmeeskonna elu «pimeduseriik» moonutab inimesi moraalselt ja viib nad kuritegudele. Jutustuse kangelanna Katerina Izmailova on lihtne kirjaoskamatu noor naine, tugev ja ere loomus. Vabadusega harjunud, lõbus ja tuline tütarlaps on antud mehele elatanud leskkaupmehele, kelle vastu ta ei tunne mingit armastust. Määratuna täielikule tegevusetusele, ümbritsetuna toorestest ja ahnetest inimestest, kannatab ta väga. Izmailovite juurde teenima asunud uus tööline Sergei, tühine südametemurdja, püüab noorprouat võrgutada, mis tal õnnestubki. Armunud esmakordselt, andub Katerina oma tundele ohjeldamatu kirega, armastatut kõiges pimedalt usaldades. Et kaitsta äsja avastatud õnne ja vältida enda ja Sergei karmi karistust, kasutab oma rõhujaid vihkav Katerina metsikuid võitlusvahendeid, mis selles kiskjate maailmas, kus ta elab, olid nii levinud. Kuritegude tee viib ta hukkamisele.

Helilooja tõi ooperisse uusi tegelasi, uusi olukordi ja stseene, dünamiseerides ja teravdades tegevust, tänu millele Leskovi sotsiaalolustikuline kroonika — kirjanik nimetas seda olukirjelduseks — on omandanud dramaatilise kõlavuse, mis lõpeb traagilise finaali.

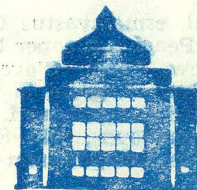
Šostakovitš pole võtnud endale ülesandeks Leskovi jutustuse kangelannat õigustada või hukka mõista, eelkõige mõistab ta hukka ühiskonna ja korra, mis põhineb vägivaldial ja karmusel.

... Autori suhtumine Katerinasse ei väljendu üksnes selles, et ta näitab tema kahetsust, vaid ka selles, et helilooja nagu ütleks meile: teistes tingimustes võinuks Katerina saatus kujuneda teistsuguseks. Helilooja kaastunne inimestele, keda vägivaldakeskkond on moraalselt vigastanud, teeb «Katerina Izmailova» seesmiselt sugulaseks Mussorgski «Boriss Godunoviga», Dostojevski «Kuritöö ja karistusega» ja «Kirjadega surnud majast», Tolstoi «Ülestõusmise» ja «Pimeduse võimuga», Tšehhovi «Sahhalini saarega» ja Gorki näidendiga «Põhjas» ning endastmõistetavalt Ostrovski paljude draamadega.

... Šostakovitši ooperis on peent, õrna lüürikat ning eepikat ja sünget traagilist meeleheidet, inimkirgede eredat dramatismi. Keerukate karakterite teravate kokkupõrgete kõrval on ooperis lakooniliselt satiirilisi lehekülgi, koomilisi olustikustseene, õelat groteski, igapäevast kõnekeelt. Sügav traagika ja olustikuline realism, võimas dramaturgiline dünaamika, kompositsiooniline kokkusurutus ja terviku eesmärgi-kindlus annavad põhjust võrrelda Šostakovitši ooperit Shakespeare'i suurte draamadega.»

L. Lebedinski

(Eessõnast «Katerina Izmailova» klaviiri uuele redaktsioonile, 1963)

RAT·ESTONIA·

LÄHEMAL AJAL ESIETENDUS

JÄLGIGE ERIREKLAAMI!

DMITRI ŠOSTAKOVITŠI ooper

KATERINA IZMAILOVA

A. Preissi ja D. Šostakovitši libreto Nikolai Leskovi jutustuse «Mtsenski maakonna leedi Macbeth» järgi.

Dirigent: ENSV teeneline kunstitegelane ERI KLAS

Dirigent-assistent: PEETER LILJE

Lavastaja: ARNE MIKK

Kunstnik: ENSV teeneline kunstitegelane ELDOR RENTER

Koormeisterid: HELJU TAUK, REET LAUL ja JAANUS JUUL

Peaosades:

Boriss Timofejevits Izmailov,
kaupmees

— ENSV rahvakunstnik
TEO MAISTE
ENSV teeneline kunstnik
MATI PALM

Zinovi Borissovitš Izmailov,
tema poeg

— ROSTISLAV GURJEV
ANTS KOLLO

Katerina Lvovna Izmailova,
Zinovi Borissovitši naine

— JENNY ANVELT
TIINA JAAKSOO
ARE JÕGEVA

Sergei, Izmailovite tööline

— ENSV rahvakunstnik
HENDRIK KRUMM
KALJU KARASK

Teistes osades: EVE NEEM, HAILI SAMMELSELG, KAJA SILDNA, LEELO SPIRKA, LEILI TAMMEL, VÄINO KARO, UNO KREEN, ERVIN KÄRVET, HANS MILBERG, ENNO MIKKELSAAR, TIIT TRALLA jt.

Ooperi tegevus toimub möödunud sajandil Kesk-Venemaal.